

scilicet tenoris est

Religioni et profano infestis, suppleto, quia non
sunt quieti, donec sicut alij in locis fecerant hic
quoque omnia misceant: extremaque tentent. Ex
quo manifeste constat, quantum peregrina consi-
lia improbare debemus, dum nobis Ao 1566 tan-
tum tolerare misissent, ut merito illa reformi-
demus, praefatum illorum scriptum sub lit. S. per-
petuum eorum in nos ^{apud} testimonium cum har-
za hinc et Sa. Re. Maestri circa observationem
omnium iustorum, ratio caelum esse non queat,
et tamen non verentur affirmare quod virtute
sint multis alij nobis longe nobis praestantiores,
quo quidem antiquum obtinent, cantilena sua
tanquam digito commostrarer, ubi copia illorum
haberi possit, et quod amplius non pro suspectis
sed pro omnibus haberi debeant.

Proinde Illmo Vram Vcl^{no} rogatum volu-
mus, clementissime prospicere dignetur, ne
istis hominibus negotium nobis facestendi po-
testatem permittat, si vero ulterius nos la-
cestendi libidine ducantur, ut via iuris suos
tentent, et hac ratione contraxerint tamen
miserant, ea omni spe tenemus, nos Juris
remedijs Seig auxilio id effecturos, ne

implere omnia eis liceant. Et quod Sara. Re.
Mauriti. Illud quoque Vni. Ceterum et provincia
hinc constare possit, ut quicquid a nobis factum
sit, id nos fidei iuramento ac reversalium im-
pulsu egisse. Nam quod quidam ex Consiliarijs pro-
vincialibus et ex ordine equestri, qui alias pub-
licis in negotijs Regionum tam conueniant, con-
vocationem a Dominis Regentibus petierant id
non clam sed manifeste quatuor de versis vicibus
tam ore tantum quam scriptis factum, ea autem dene-
gata quia superflua, si facta privilegia atque adeo
omnia intacta servavit. Quocirca, nisi ut eandem
apud Regiam Sara. Mauriti. Dominum novum
Clementissimum patronum Privilegiorum novum
humillime rogare coacti simus, ne vulnereata post
modum causa, ubi remedijs melius locis reperest,
culpa in Dominos provinciales Consiliarios, nec
non ordines Ducatus Præficia redundaret, quod
dissimulando pro debito Sara. Re. Mauriti.
certiorem non fecissent, pro ut de eo Ho. 1568
in Regionum Commisariorum relictis in-
structione latius dispositum est.

Atque hæc fuit ratio petite convocationis quam maiori
ex parte Consiliarij provinciales cum parte Nobi-
litatis rogarunt. Ex quo prima Illud. Vra.

et do. cum Sa^{ra} Re^a Mater iudicabit, an iusta
et necessaria ex causa id fecerimus, nec ne. Quod
si nobis non constitisset seu reformata Religionis
Homines Calvinistas in Provincia esse, tamen ex eo
rum allegato certe scripto facile eos dignoscere posse
mus, ^{omnes} omnes eos, qui per extraneos Consiliarios, non vero
per Dicos Regentes in Ducatu ad officia promoti
aspirarunt, hos ipsos esse, qui se sub pretextu
Serdanenses consensu libertatemq con
suetudine allegare audent, cum tamen Evangelicam
nostram Religionem, quae vera est Augustana
Confessio, et quae sola cum catholica Hos 66. 67.
69. deinde etiam novis pactis et recessibus a divis
Polonia Regibus, ita est privilegiata, ut omnes aliae
sectae et haereses plane exherentur, ut verba Irini
legi Culinensis Ho 15 69 clarius sonant, profiteri
debeant, quod a Sa^{ra} Regia Mater. eorum divis processio
ribus prudenter sancitum, ne multitudo Religionum
Concordia civilis pariat, perturbationem, cuius effectus
sunt dissensiones factiones, et caetera. Nam is dies
qui nobis opinionibus dedit libertatem, idem plerumq
Reip. Felicitati finem imponit, si isto enim populo
pars meliori a peiori et audaciori superatur in sum
ma malonem finis nunquam erit, ubi promissus ad
hanc sectam aditus est concessus. Quamobrem
immortales Sa^{ra} Regia. Mater habenda sunt

gratia quod ad prefatum scriptum ex officio regio
tam laudabile inique consentaneum responsum dede-
rit, cuius etiam nomine hac provincia perpetuo gau-
dio existabit.

Et cum predicti homines libertatem conscientiarum
suarum Soudamirrensi consensu fueri velint, ut
plures se patronos acquirunt, nos ad illo-
rum obsecrum ita respondemus, hunc consensum
ad nos plane non spectare, qui in factis Privile-
gijs et iudicis præter catholicam et Lutheranam
Religionem tertiam non habeamus, At quod consi-
entiam sibi liberam velint, eam nemo hominum
sentiat, modo ne præsumant, Religionem suam
propagare seque fortificare, sceterum non de libertate
conscientiarum ista agitur, sed in eo toti sunt,
quod suprema omnia concipiant, prima au-
toritatis loca in Repub. capient, et publica arma
sibi committi expectant, ut cum potentes ea ratione
evaserint, reformatam suam Religionem extendere
et alijs leges ex arbitrio præscribere, Quomodo enim
omnis rei iam ab eis fundamenta sunt iacta, et sic
voti sui potiri possint. Et hæc est libertas con-
scientiarum illorum, quam se habere præcedunt
de quo Palatinus Casimirus Ao 67 ad Regem
Gallia ita scripsit et iudicavit: Non scilicet esse
quod Rex reformatis conscientiarum libertatem

relinquere velit adempta eis libera ac publica
Religionis sua professione nam permissa ac ^{et} goni ita
edict. suis Regem satisf. cont. atq; quibus vitam
promiserint, et postea ad vitam necessariam donec
gant, Hoc idem Rex Galliarum in Regno imperavit
Hoc idem Rex Galliarum in Regno imperavit ac
alias nunquam turbas desituras sciat, Atq; haec
est eorum libertas, quam immet ita exponunt,
et cuius etiam potius opinione tenentur.

Quod autem in praedictis scripto Sa. Regis
Suae Maest. et regno, uti et factis et, privile-
gijs Ducatus perniciter sese opponunt, dum
aiunt: quod se tam facile opprimi aut ad inhones-
tas abirrationes abduci nequaquam patientur,
cum nec praesidijs ad defensionem necessarijs sint
destituti, inde licet percipi potest, quem
habeant scopum nimirum nimirum quod ordina-
rium Magistratum aspicientur, et cuius confi-
dant praesidijs potius quam quod Vra Letrado
et Rex Maestas. in eo decreverint eo usq;
audacia sunt progressi ut legitimum Magi-
stratum Secreta et facta hoc faceant, idq;
in tam magna et iniusta causa. Quanto magis pra-
sumendum si speciem aequitatis pra se haberent,
quid non amplius attentaturi essent.

Idcirco Illam Suam Cellam humillime per Dnm

Impotentem regemus, ut apud Sam. Regiam Mtem
sedulo nobiscum admittitur, siquidem enim ea sibi
ordinationem suorum officiorum spiritualium hoc
sub eo in Decretis pro ista ratione resolutione reser-
vavit, ut sese clementissime resolvere digne ac
vigore Electionis quae hoc in Recepius praescripta
coactat, si non praesidem saltem inspectorem in ministros
et disciplinam Ecclesiasticam in Culcatu eligere possi-
mus, qui priorem suam pensionem et iurisdictionem re-
sinent, omnibus sectis et haeresibus accurrant et
sub Illma. Vra. Letini. nec non sua Materis pro-
tectione sua officia seculare administrant, et brachium
seculare pro executione obtineant, id enim si non
fuit, impossibile est, quod bene constitutam a Regia
Vra. Mte. Illma. sua Letane et Ordinib. provincialib.
regimen diu subsistere possit quin totius naufragium
patiamur, periculosasq. temporum et rerum vicissitu-
dines, ut incurremus necessarii foret, Atq. haec nova
sunt gravamina Religionem concernentia.

Quantum attinet ad statum politicum super cocla-
ram et evidentem habemus dispositionem in Formula
Regiminis alijsq. privilegijs in quibus per expres-
sum cautum, ut absente Principe Regentes omnes
praefecturas suppleant, negotia et ditionem sub-
ditosq. Va. Illma. Letini. optime regent promo-
veant atq. administrant ubi nullum extat prin-
cipis reservatum, sed omnia Regentibus sunt

commissa quemadmodum ex adiuncto (H. S.
hucilenter patet) quantum vero ad prefectu-
ras attinet hoc capit. flo 1609 per D. Com.
missarios Regios omni consensu Illma. Gra.
Celsiss. et Revestris Ordinibus innovatum est, ut
nimirum a Dominis Regentibus capitanei pre-
sententur, et ab Illma. Gra. Cels. confirmentur,
eig stetur. Quantum vero ad Regentes una
cum quatuor principalibus prefectis (qui omnibus
gravidis causis adiuncti, ut sine illorum consilio
et scitu nihil concludant quemadmodum id verba
testamenti hucilenter disponunt) item Iudices au-
thor. ahoq. ministros per totam provinciam attinet
id gener. priorum dispositionem Formula Regimi-
nis atq. testamenti remanet, nimirum ut Domini
Regentes loco Illma. Gra. Cels. libere disponere
possint, et quod huic dispositioni stare debeat, Gra-
res magnam habet rationem, nimirum ut sic hoies
quietos pacatos, et omni suspitione liberos in offi-
ijs constitutos habeamus, nec directio in manus ex-
ternorum auxiliatorum devolvatur. Si n. Dni. Re-
gentes veluti indigena et possessionati inhabi-
les et ritum privilegia sua qualificatos praeser-
tare ac promovere maluerint, Respublica tunc eos
convocare et periclitari adione adversus illos experi-
ri. Si vero id faciant peregrini ubi forum eorum
qui nec in Regno nec in Ducatu sunt possessio-
nati? ea propter merito tali dispositione consti-

tionis stari debemus, prout in formula Regimi-
nis et Testamenti expresse requiritur, ac in
Secretis undequaque stabilitum et provisum est,
Id vero quomodo observetur, inde liquet, quod Dominus
Fridericus à Solora ad officium Aulae Magistri

Imus et Imus in Christo Later, Dominus quia per
Gembichii Dei et Apostolicae Sedis gratia Secretariorum
Legatus Natusei Legni Polonie Lomas, ac p[ro] de
tione solita Eccl[esi]e Lovic[en]s[is] quam Anno 1571 Jurenhoff
sequentibus diebus Maj[or] peregit, pro ipsius Berlino
cultus incremento, infrascriptam P[re]s[er]iptam P[re]s[er]iptam P[re]s[er]iptam
eiusdem Eccl[esi]e intimandam, et ab eodem P[re]s[er]iptam P[re]s[er]iptam
vandam debitae executioni demandandam Berlino quog
civit.

P[re]lato et Canonico istius Nobilis solita Eccl[esi]e Calvinista
primi gradus Clerici. Et ideo quanta dignitati tot esse
antecellunt, tanto Christianarum virtutum sp[iritu] nunc in
cere, vitamq[ue] ac mores suos ita componere deorfato
ne, alijsq[ue] oibus rebus, vel nisi graue Provia an
officia rauder persom[is] qu[od] omnes sint extra
omnem suspitionem, et sic honesta vita, fama
conventionis et conversationis commissa sint nec
ne, id Alma. Vra. Veldo et Sara Reg. Mas.

tritionis stari debemus, prout in formula Regimi-
ni et Testamenti expresse requiritur, ac in
Secretis undequaque stabilitum et provisum est,
Id rem quomodo observetur, inde liquet, quod Dnus
Andronicus a Sobra ad officium Antea Magister
Hilarius Historicus germanus

De manys Honorum Capitularium et vite honestate, de bono
Honorum regimine provideatur iuxta Sacrorum Cano-
nicum, paternè Illmus monet et hortatur.

et omnino expedire Ecclē censet, ut pro qualibus Capi-
tulis pro aliquo Generali, omnes quotannis capitulares conue-
sionibus Ecclē, à qua fructum et emolumenta percipiunt,
debitaq; officia Ecclē Domino Deo excoluant. Quam-
vis, ut ad generalia capitula singuli convenire teneantur
in Marasum Colonie, fabrica Ecclē applican, hincq;
is qualibus capitulis irremissibiliter exigatur. Qui
sentia sua causas habuerint, easq; ante conclusionem
faciem, siue per lras explicauerint, à pena ista sint

enta autem legalia excusationes frivole non admit-

officia falibus jursum, qua omnes sint extra
omnem suspensionem, et sic honesta vite, fama
conventionis et conversationis commissa sint nec
ne, id Illma. Vra. Veldo et Sara Reg. Mas.

fictionis stare debemus, prout in formula Regimi-
ni et Testamento expresse requiritur, ac in
Secretis undequaque stabilitum et provisum est,
Id rem quomodo observetur, inde liquet, quod Dnus
Fridericus a Sobra ad officium Aulae Magistris
et Dn. Fabianus a Sobra frater eius germanus
in Capitanei Brandenburgensis officium abeste-
ris Consiliarijs sit prorectus, cum aliogua per
Regentes vigore Privilegiorum et Secretorum
prohiberi debuisset, similiter Henricus de
Stalle sicut etiam Burggravius a Trübenhoff
itemq; Camera Illi et alij Membra ex Berlino
itidem est prorectus, proposuerant quidem Dni.
Regentes alium sed is praeteritus est, atq; nequid
Eodem modo actum est in Academia alijsq; minoribus
officijs per totam provinciam quibus Berliuogog
provisum est, Dni Regentibus re adhuc inte-
gra inquisitis, sed saltem ad executionem fa-
ciendam iussis. Inde factum quod Calvinistica
vel reformati publicis officijs aucti tot esse,
cles filioris atq; incrementis multum nunc in
suis praesidijs spem ponant, uti in praefato
scripto suo evidenter expriment, Quocirca an
officia salubris personis qua omnes sint extra
omnem suspensionem, et sic honesta vita, sancta
conscientia et conversatione commissa sint nec-
ne, id Illma. Vra. Velle et San. Reg. M. Fas.

1710
iudicabunt, Deinde in testamento continetur
quod quoties in emergentibus casibus ad Sa^{crum} Regni
Statum, sit recurrendum, unus ex numero Dominorum
Regentium unus ex principalibus Capitaneis unus
ex ordine equestri ad Sacram Regiam. Nā tem
allegari debeat, Ceterum quomodo id hactenus obser
vatum, inde liquet, quod ea mire opera Andrea Scipij
utarchi, qui Sarracenus & Francus est, et rebenen
siimus Labrinianus, qui sub specie legationis sua
expedit, multa intolerabilia profert se singula
re Regnum Labrinus extollendi, Ecce vero
pacta, privilegia et Religionem nostram opprimendi
probet, et ut cuius tanto melius constare possit,
quomodo in discessu Ilma. Vra Cellaris.
extranei Coniugij Ducatum hunc multifariam contra
Secreta et privilegia reaverunt, idcirco etiam ordinem
Secretorum actiones illorum pariter examinare libet,
quatenus Dominorum regionum Commissariorum Secreta
per proximum biennium sunt observata vel non.
Primo quidem ita contextus habet, quod attinet raras
has Dominorum Regentium, illas quamprimum incide
rint sine gravi mora et procrastinatione, ne quid
vel regimini ipsi tam amplius Ducatus vel iudicij
iullicio coercendis defuisse, videatur conferri debent,
ut uno defuncto alter à G. B. Regentibus sufficiat iux
formam et regimini et Testamento prudent. bonos
vita conversationis et conscientia, id quod obser
vatum non est, absente quidem Principe in locum

Pro memoria Ludovici Rauteri Ailla Magistri
Suffectus e Berlino En. Federicus a Sobna non
a nostro Somini Regentib. Idem factam cum
Dno Fabiano a Sobna qui Brandenburgensem per
fecturam ex Berlino similiter obtinuit cum aliquo
a Dnis Regentib esset eligendus.

Secundo Capitaneus omnes et singuli sine mora
ut regere & habet cogere debent, item ordinarium
et victualia sua reficere debent, item iurare debent
in verba Seren. Electoris. Sacra. Regia. Martis
et iura promissa, quod hactenus non fuit observa
tum sicuti dem Dns. Fabianus a Sobna duas
possidet prefecturas, Morungonem et Branden
burgensem cum ambas uti incompatibiles tenere
non liceat, cum singula Prefectura, in quibus iudicia
nobilium exercerentur, singulos Capitaneos requirant
ne ius ex uno in alium Capitaneum distrahat.
Magna item mora intervenit in substituendo
Wenhausiano Prefecto, ita ut predictum officium
ultra duos annos vacaverit cum tamen Decreta
Regiorum Commissariorum statuunt sine mora
substitutionem faciendam, non vacante capita
neate ipsa est iusticia per Capitaneos administra
re soluta remota ac tollitur, item victualia
et sustentatio in multis prefecturis diminuta fuit
et praesens, cum textus huiusmodi ostendat, quod

Capitanei salario Ordinario et militia libus, quibus
moderni sustentantur, contenti esse debent, Unde
sequitur ut sicuti No 16 09 cum eorum suspensio
ratio calculatioq. instituta, atq. ab Illmo Vica. Cel. ne
et Oms Regentibus ratificata approbataq. esset,
Ita eidem in posterum ministratur, Juramentum
praeterea a Capitaneis praescripto modo non presta-
tur, siquidem in ea nulla fit S. Regia. Materis
et Regni mentio.

4
Hoc punctum in minimo non esse observatum hujus-
modi est paulo ante ita enim contextus habet,
eligent et praescribi ^{non di. tanta} Regem. quatenus illa.
Cello. eius: absq. omnino praescribit. Ad quod observa-
tum non est.

5
In fine habetur omnia ad formam et consuetudini-
nem huius Ducatus a Regentibus peragi debent,
sub militaris vitio, in quo horrendi excessus fiunt,
Quicquid enim Berlino iniungitur sive aequum sive
iniquum sit, illud executioni demandatur, quod
pluribus circa substitutionem Praefectorum ex-
positum est.

Ante omnia autem notandum est, suspendi
tempore praesens trium Civitatum Regiomun-
tarorum in causa contra Honningam Darc-
naram in puncto mensium sylvestrium 17 Julij
Anni praesentis Decretum in iudicio Archiepiscopi
misisse a quo